

Ar Andreju Jesenu azotē: kā gadu iesāksi, tā turpināsi

Pirmās grāmatas latviešu valodā 500. gadadienas
atzīmēšana un bibliotēku tīkls

Bauskas Centrālās bibliotēkas
galvenā bibliogrāfe-redaktore
Madara Maslova-Konrāde



Kultūras ministrija

Piecas norises:

- **Īsgrāmatiņu konkurss** bērniem un jauniešiem «Es kā Jesens»;
- Bauskas CB **simtgades izdevums** «100 gadi/grami bibliotēkas» Nr.1 (9) – veltīts grāmatizdevējam Andrejam Jesenam;
- **Izstāžu namiņa** pilsētvidē noformēšana;
- **Video eseja** «Andreja tecinas» ;
- Andrejdienas **lasījumi**.

Īsgrāmatiņu konkurss «Es kā Jesens»

- Konkursa uzdevumi atšķirīgi:
 - 1.-4. klašu skolnieki ilustrē un pārraksta kādu no dotajiem novadnieka dzejoļiem;
 - 5.-9. klašu skolnieki veido savu bērnības atmiņu tēlojumu, ilustrē.
 - Atsauce uz Andreja Jesena devumu ilustratīvi saistošas periodikas izdošanā bērniem un jauniešiem, kā arī bērnības atmiņu žanra iedzīvināšanu literatūrā.
 - Izstrādāts nolikums, izsūtīšana skolām, laiks izstrādei piecas nedēļas. Bibliotēkas kā vērtīgs starpnieks.
-
- 90 īsgrāmatiņas, 6 skolas.
 - Četri vērtētāji, astoņpadsmit paldiesbalvas, noslēguma pasākums 14. aprīlī, A. Jesena 150. dzimšanas dienā.





Īsgrāmatiņu konkurss bērniem un jauniešiem «Es kā Jesens»



Īsgrāmatīņu konkurss bērniem un jauniešiem «Es kā Jesens»



Īsgrāmatiņu konkurss bērniem un jauniešiem «Es kā Jesens»



Īsgrāmatiņu konkurss bērniem un jauniešiem «Es kā Jesens»



7. 2023. gada 12. maijā

BAUSKAS NOVADA
Vēstneša

Par godu Jesenam tapušas īsgrāmatiņas

A.F. Madara Maslova-Konrāde
projekta vadītāja,
Bauskas Centrālās bibliotēkas
direktora vietniece

**Andreja Jesena 150. gadadienā,
14. aprīlī, aizvadīts īsgrāmatiņu
konkursa „Es kā Jesens”
noslēguma pasākums.**

Bauskas Centrālā bibliotēka saņēma kopumā 90 īsgrāmatiņas, kuru autori ir Bauskas novada izglītības iestāžu skolēni. Īsgrāmatiņas asprātīgi un niansēti dzejoļu ilustrējumi mijās ar bērības garšu, smaržu, emociju un piedzīvojumu atainojumiem.

Īsgrāmatiņu veidošanā jeb „izdošanā” tika aicināti skolēni no 1. līdz 9. klasei. Dotie uzdevumi bija atšķirīgi – bērni līdz 4. klasei ilustrēja vienu no piedāvātajiem novadnieku dzejoļiem, savukārt 5.-9. klases audzēkņu uzdevums bija veikt pašiem savu bērības atmiņu pierakstu kādā no dalītliteratūras veidiem. Tā ir atsauce uz Andreja Jesena ieguldījumu grāmatniecībā – ilustratīvi saistošas, izglītojošas bērnu un jauniešu literatūras izdošanu, kā arī bērības atmiņu žanra iedzīvināšanu.

Pasākumā ar izziņošanu uztājās Bauskas Bērnu un jauniešu medijpratības grupa „Bauskas dārgumu meklētāji”, kuri ierādīja to, kas rakstīts Jaunības Teikās” pirms 100 gadiem, kā arī bija sagatavojusi nelielu viktorīnu.

Diplomas par augstvērtīgu darbu piešķīra četrās kategorijās, un pasniegtas tika arī speciālbaldas, iepriecinot 18 bērnus un jauniešus. Sumināto autoru veikums bija vērojams uz lielā ekrāna, kurp īsgrāmatiņas bija pārstātas digitālā formātā. Mazo klašu grupa pārsteidza ar spēju saskaņot dzejoļos sīkas nianses un ekspressīvi attēlot notikumu, piemēram, gaiļa kājas izbrādātu vijolīti (V. Lūdēns „Vijolīte”) vai stārķa negausīgo atliekams pret iemīļtējuos vardi (V. Plūdons „Stārķis un varde”). Savukārt lielo klašu grupā uzplaiksnīja un mazajās lappusēs iemīļtējuos vardi (V. Plūdons „Stārķis un varde”). Savukārt lielo klašu grupā uzplaiksnīja un mazajās lappusēs iemīļtējuos vardi (V. Plūdons „Stārķis un varde”). Savukārt lielo klašu grupā uzplaiksnīja un mazajās lappusēs iemīļtējuos vardi (V. Plūdons „Stārķis un varde”).

2. klases skolniece Ketriņa Semjonova, kura ilustrējusi dzejoļu „Vijolīte” (V. Lūdēns). Žūrijas locekļi lēma ar speciālbaldvām pateikties Bauskas Mūzikas un mākslas skolas sagatavošanas klases skolniecēm Martai Imranei, Martai Skustajai un Esterei Zaharčenkoi, kuras košās vijolišu krāsās jāva uzplaukt V. Lūdēna dzejoļim.



3. un 4. klašu grupas īsgrāmatiņas sīkas nianses un ekspressīvi attēlot notikumu, piemēram, gaiļa kājas izbrādātu vijolīti (V. Lūdēns „Vijolīte”) vai stārķa negausīgo atliekams pret iemīļtējuos vardi (V. Plūdons „Stārķis un varde”). Savukārt lielo klašu grupā uzplaiksnīja un mazajās lappusēs iemīļtējuos vardi (V. Plūdons „Stārķis un varde”). Savukārt lielo klašu grupā uzplaiksnīja un mazajās lappusēs iemīļtējuos vardi (V. Plūdons „Stārķis un varde”).

2. klases skolniece Ketriņa Semjonova, kura ilustrējusi dzejoļu „Vijolīte” (V. Lūdēns). Žūrijas locekļi lēma ar speciālbaldvām pateikties Bauskas Mūzikas un mākslas skolas sagatavošanas klases skolniecēm Martai Imranei, Martai Skustajai un Esterei Zaharčenkoi, kuras košās vijolišu krāsās jāva uzplaukt V. Lūdēna dzejoļim.

3. un 4. klašu grupas īsgrāmatiņas sīkas nianses un ekspressīvi attēlot notikumu, piemēram, gaiļa kājas izbrādātu vijolīti (V. Lūdēns „Vijolīte”) vai stārķa negausīgo atliekams pret iemīļtējuos vardi (V. Plūdons „Stārķis un varde”). Savukārt lielo klašu grupā uzplaiksnīja un mazajās lappusēs iemīļtējuos vardi (V. Plūdons „Stārķis un varde”). Savukārt lielo klašu grupā uzplaiksnīja un mazajās lappusēs iemīļtējuos vardi (V. Plūdons „Stārķis un varde”).

Ja piešķīra Zālītes speciālās pamatskolas 4.c skolniecei Algam Orlovskim.

5.-7. klašu grupā 34 īsgrāmatiņas vēstīja par bērībām ainām. Diplomu saņēma Līva Vļuma par īsgrāmatiņu „Paslēpes iepirkšanās centrā” un Evelīna Marta Lepse, kas dalījās ar „Nolādētā kaka” stāstu (abas no Vecsausles pamatskolas 6.a klases). Par augstvērtīgu darbu sveica arī Līvu Mustermani no Uzvaras pamatskolas 6. klases par stāstu „Sokolādes saldējums” un Sandri Vecvagaru no Vecsausles pamatskolas 5.a klases un viņa atmiņu pierakstu „Meža apmeklējums Ziemassvētku rītā”. Speciālbaldvu par oriģinālu dzejoļu atainojumu saņēma Jānis Ralfs Striņbergs no Zālītes speciālās pamatskolas 7.c klases.

8. un 9. klašu grupā 23 īsgrāmatiņu vidū suminātas četras autorenes un viņu pavēltais: Lauras Andersones „Gliemežim jauna māja” un Sanijas Kavalauskas „Jūra” (abas no Uzvaras pamatskolas 8. klases), kā arī Karīnas Dumitrovičas „Zemeņu ievārijums” (Uzvaras pamatskola, 9. klase) un Elīzas Puriņas „Elīzas ceļojums uz zoodārzu” (Valles pamatskola, 8. klase).

Fotomirkļi no konkursa noslēguma pasākuma pieejami tīmekļvietnē www.bauskasbiblioteka.lv. Aicinām sekot līdzī mūsu aktivitātēm sociālo tīklu platformās Facebook un Instagram. Par visām bibliotēku īstenotajām un plānotajām aktivitātēm zem „Latviešu Grāmatai 500” zīmes var lasīt gramatai500.lv. **BNV**

Īsgrāmatiņu konkursa «Es kā Jesens» darbu un A. Jesena izdoto grāmatu izstādes vizuālis.
«Bauskas Novada Vēstneša» 2023. gada maija numurs

«100 gramu / gadi bibliotēkas»

- No 2021. gada reizi trimestrī.
 - Veidots (InDesign), printēts bibliotēkā.
 - 4 numuri notikumiem bibliotēkas vēsturē, 4 tematiski numuri – darbinieki, direktori, grāmatu svētki, bērnu bibliotēka.
 - Pieejams Bauskas novada bibliotēkās un tiešsaistē.
-
- Bauskas Centrālās bibliotēkas simtgades izdevums Nr. 9 jau teju gatavs. Veltīts Andrejam Jesenam.



30.03.2021.

www.bauskasbiblioteka.lv

KĀ LĪDZ TAM NONĀCA...

KULTŪRA, KĀ TEV IET?

Latvijā tika atjaunotas kultūras norises un ievākta informācija par kopējo situāciju valstī. 1922. gada "Izglītības Ministrijas Mēnešraksts" Nr. 5 ziņo: "Latvijā ir pavisam 35 pilsētu pašvaldības, no kurām cik necik ar bibliotēkām apgādātas tikai 19; pārējās 16 pilsētās bibliotēku nemaz nav. Starp pēdējām jāmin Valka, Aizpute, Bauska, Grobina u.c."

1922. GADA SĀKUMĀ Kultūras fonds pieņēma priekšlikumu par bibliotēku nodibināšanu visā Latvijā, kas nozīmē, ka tika izveidotas **300 Tautas bibliotēkas**, izsniedzot tām Komisijas atlasītās grāmatas kopskaitā ap 500.

Tas gan nenozīmēja 300 jaunu bibliotēku dibināšanu visā valstī, bet, lielākoties, jau esošo, kara gados cietušo, bibliotēku atbalstīšanu ar grāmatu kopām jeb bibliotēkām.

BIBLIOTĒKU RENESANSE

Ko maina Kultūras fonda rosība?

Grāmatas jāizsniedz par brīvu!

Turpmāk biedrībām, organizācijām vai pašām pagastu padomēm, kas saņēma izaudzināto bibliotēku, piešķirtās grāmatas bija jāizsniedz par brīvu. Šādas bibliotēkas turpmāk apmeklēt varēja nevis tikai ar biedrību saistīti cilvēki, bet katrs baušķenieks. Tāpat Kultūras fonda nosacījums bija, ka pašiem jāpapildina grāmatu krājums un jāspēj uzturēt telpas.

"Jaundibināmās bibliotēkas uzskatāmas kā pirmais pamats plašam, pakāpeniski izveidojamam sabiedrisku bibliotēku tīklam, uzņemot tajā un palbstot arī pastāvošās dažādu biedrību bibliotēkas."

"Latvju grāmata" Nr. 4 (1922)

BAUSKĀ BIBLIOTĒKA ATVĒRTA VISIEM

Kultūras fonds atbalstu tautas bibliotēku saņemšanai 1923. gadā piešķīra Bauskas pilsētas valdei un otrpus Mēmelei esošajai Bauskas pagasta un apkārtnes lauksaimniecības biedrībai, taču tās nav vienīgās bibliotēkas patreizējās pilsētas teritorijā. Rau, simts gadus atpakaļ ar vārdu "bibliotēka" netika saprasta viena stalta ēka pilsētas centrā. Turklāt pilsētas aktīvās biedrības sevi reklamēja vietējos laikrakstos un aicināja lasīt tieši pie viņiem. Domājams, baušķenieki varēja justies gana apmierināti ar grāmatu pieejamību.

Wispahrējās siņas.

"Šīs tās mājās kam lēti der,
 Ko tad uzreiz uģer gabr,
 Kā tad brīdīnāp varat fover,
 Ar te lūsmā karotā mēte.
 Kuru grāmatu iet parakstīt
 Esā tāca tās dūpē ietīnāji
 un mājās mājīgo bīdīt atarāji
 medīt lās, mēdā būsā, būsā
 būsā būsā būsā un par būsā
 būsā būsā."
 "Bauskas Vēstnesis" Nr. 2 (1926)

Garos ziemas vakarus īsināt aicināja Lauksaimniecības biedrība, jo to, "Vai tavš mōzs kam lieti der, To viss neteic ilgje gadī", bet gan laba grāmata, ko var iegūt aprīnķa valdes agronomiskajā nodalā.

ĀRPUS BAUSKAS ARĪ LASA

Bauskas aprīnķi pirmskara gados darbojās 12 bibliotēkas, arī dažus gadus vēlāk to skaits palika nemainīgs, taču pamatīgs robs bija iecirts krājumā – tas saruka par trešdaju. 1925. gadā aprīnķī bija jau 29 bibliotēkas.

- Bibliotēku skaits pirms Pirmā pasaules kara 12
- 1922. gadā 12
- 1925. gadā 29
- No tām Kultūras fonda atstātās bibliotēkas 1923. gadā 15

Vispilnīgākā informācija tika ievākta par Kultūras fonda atbalstītajām bibliotēkām. Tādas 1923. gadā aprīnķī bija piecpadsmit. Cilvēki, kuri bibliotēkās strādāja, bija, galvenokārt, entuziasti bez atlīdzības.

KAS TAJĀS STRĀDĀJA

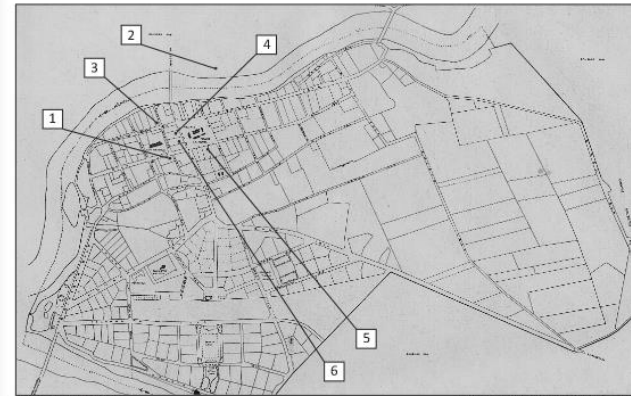
- Veikala kalpotāji 2
- Skolotāji 8
- Pagasta darbeži 3
- Lauksaimnieki, strādnieki 2

30.03.2021.

www.bauskasbiblioteka.lv

BIBLIOTĒKAS BAUSKĀ

LAIKĀ NO 1925. LĪDZ 1930. GADAM



Bauskas pilsētas plāns.

Sīnāks, V., Makdups, A. Pilsētu apraksts. 1. daļa. Rīga: Valsts Statistikas pārvaldes izdevums, 1936

| | | |
|--|---|--|
| Bauskas pilsētas bibliotēka ANNO 1922 Pils iela 3* Atvērta visiem Bezmaksas Sējumi 1818 (latviski 1761) Lasītāji 263 (latviski 193) 2 darbinieki 22 žurnāli/laikraksti | Bauskas un apkārtnes lauksaimniecības biedrības bibliotēka** ANNO 1923 Sarkanmūža Atvērta visiem Bezmaksas Sējumi 485 Lasītāji 30 1 darbinieks 4 žurnāli/laikraksti | Bauskas rūpniecības biedrības bibliotēka ANNO 1879 Sirdmalu iela 61 Atvērta biedriem Bezmaksas Sējumi 408 (latviski 3) Lasītāji 82 (latviski 2) 1 darbinieks |
| Bauskas saviesīgās biedrības bibliotēka Kalna iela 6 Ierobežota pieejamība*** Bezmaksas Sējumi 417 Lasītāji 25 (maņģi) 1 darbinieks | Latvijas atvaļināto karavīru biedrības Bauskas nodalās bibliotēka Pils iela 38 (pēc numerācijas maiņas) Atvērta visiem Maksas Sējumi 624 (latviski 556) Lasītāji 310 (latviski 294) | Ž. Ruķera grāmatnīcas publiskā bibliotēka ANNO 1921 Kalna iela 10 Atvērta visiem (tika dota iespēja vispirms izņemt un izlasīt par priekšam) Maksas**** Sējumi 1702 (latviski 1358) Lasītāji 180 1 darbinieks |

Piezīmes:
 * Bibliotēku adrese informācija gēra Latvijas Bibliotēku padomes gadā grāmātā (1926).
 ** Tā pati bibliotēka veidoja pilsētas teritorijā, tā arvienmēr daudzveidīgā Kultūras fonda bibliotēka un sevi tām bieži reklamējusi Bauskas presē.
 *** Nedokumenta tas tas tas, ka vienlaikus tika izveidoti visi varēja saņemt grāmatas lasīšanai un tās izdeva arī pilsētas iedzīvotājiem.
 **** Zināts, ka 1925. gadā izveidoti 1.20 lat.
 ***** Bibliotēku izdevums doti gēra Latvijas Bibliotēku padomes gadā grāmātā (1926).
 Bibliotēku izdevums doti gēra Latvijas Bibliotēku padomes gadā grāmātā (1926).
 1923. gadā Jozepim atvērta bija arī Latvijas Jauniešu savienības Bauskas organizācijas bibliotēka, kas darbojās no 1921. gada. Nev zinā par precīzu tās adresi. Zināms, ka tā bijusi maza bibliotēka (1926. gadā raksturo 20 surn., māksas izdevumiem, biedriem un 50 surn., māksas darbiem un 333 sējumiem un 1900. gadā. Kurā sūtītas nodalēs par bibliotēku atrašanās vietām ir ilustrācijas un izņemti tā laika tendenci ieviešu ieviešanas pilsētas vidē.

Bauskas Centrālās bibliotēkas simtgades izdevums šķirstāms tiešsaistē

Nr. 1: <https://heyzine.com/flip-book/082843bebc.html>



Īsgrāmatiņas un «100 gadi / gramī bibliotēkas» LBB Ideju tirgū.
Fonā divas planšetes no izstādes «Laikraksti Bauskā» (2022. gada veikums «Latviešu Grāmatai» 500 ietvaros)

Video eseja “Andreja teciņas”

- Tīrgus izpēte, 4 pretendenti, 3 cenu piedāvājumi.
- Video eseja uzticēta «Baltic Video».
- Filmēšana 12. maijā A. Jesena dzimtajās mājās «Rutki» un Gailīšu bibliotēkā.

-
- Iepazīti māju saimnieki un tiešie Andreja Jesena pēcnācēji, iegūti unikāli foto kadri.
 - Daba nodošanas termiņš jūlijā.
 - Video prezentācija paredzēta 30. novembrī.





Video esejas «Andreja tecināšas» filmēšana.
«Rutki» un Veltas kundze, kura kā maza kaimiņu un radu meitene atceras A. Jesenu.

Izstāžu namiņš

- Pārvietojams, gaida pirmo realizējumu.
- Kultūras ministrijas finansējums izstāžu namiņa saturam, kas būs veltīts Andreja Jesena veikumam.
- Iecerēta sadarbība ar Bauskas Mūzikas un mākslas skolu.
- Novietošana pie Dzeltenās mājas oktobrī/novembrī, kas papildinās Andrejdienas lasījumu pasākumu.



Andrejdienas lasījumi

- Norise 2023. gada 30. novembrī.
- Bauskas Bērnu un jauniešu centrs (Dzeltenā māja), bijusī Bauskas pilsētas skola, kur mācījies A. Jesens.
- Piedalās Viesturs Zanders, Raitis Ābelnieks, medijpratības grupa «Bauskas dārgumu meklētāji».
- Skatāms video materiāls «Andreja tecināšanas» un konkursa «Es kā Jesens» iesniegto darbu kopijas, foto no Andreja Jesena piederīgo ģimenes albumiem.
- Andreja Jesena izdoto grāmatu, periodikas oriģinālu izstāde no Uzvaras pamatskolas bibliotēkas un Bauskas muzeja krājuma.
- Iepriekš neaplānots Jesenu dzimtas piederīgo «salidojums».

Ar Andreju Jesenu azotē: kā gadu iesāksi, tā turpināsi

Pirmās grāmatas latviešu valodā 500. gadadienas
atzīmēšana un bibliotēku tīkls

Bauskas Centrālās bibliotēkas
galvenā bibliogrāfe-redaktore

Madara Maslova-Konrāde

madara.maslova@bauskasbiblioteka.lv

mob. 22107813



Kultūras ministrija